

Magdalena Ciechowska

Maria Szymańska

Akademia Ignatianum w Krakowie

Wstęp

Oddajemy w ręce czytelników kolejny, tym razem jubileuszowy numer czasopisma. Mija dziesięć lat, od kiedy „Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce” obecna jest w nauce i praktyce polskiej i zagranicznej. Dlatego też chcieliśmy podziękować wszystkim, którzy przez te lata przyczyniali się do wzrostu znaczenia czasopisma, zwłaszcza Pani Profesor Jolancie Karbowniczek, która zainicjowała powstanie pisma oraz pełniła w nim funkcję Redaktora Naczelnego, a także Pani Barbarze Surmie – pełniącej funkcję zastępcy Redaktora Naczelnego, obecnie – Redaktora Naczelnego. Dzięki staraniom wszystkich członków redakcji oraz autorów artykułów czasopismo ma już 9 punktów według listy czasopism punktowanych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Obecny numer poświęcony jest szeroko pojmowanej, analizowanej i interpretowanej problematyce podmiotowości, podmiotowego podejścia nauczyciela do ucznia, ucznia do nauczyciela, nauczyciela do rodziców i innych podmiotów edukacyjnych, która nierozzerwanie wiąże się z zagadnieniem partnerstwa. Podmiotowość nadaje partnerstwu wymiar osobowy, warunkuje charakter dialogu międzyosobowego, który na płaszczyźnie edukacyjnej przyjmuje postać dialogu edukacyjnego. Dialog ten dokonuje się w określonym czasie i przestrzeni. Przestrzeń dialogiczna obejmuje wymiar wewnętrzny i zewnętrzny osoby, ujawniając ją w czynie. Stanowi klucz do rozumienia istoty podmiotowego traktowania uczestników procesów edukacyjnych. Owo podmiotowe traktowanie ich czy też podejście do nich zawiera w sobie ważny czynnik, jakim jest przedmiotowe doskonalenie cech osobowości człowieka na każdym etapie jego rozwoju, na każdym etapie edukacyjnym. Stąd pozornie występująca w pewnym sensie antynomia uczeń (dziecko) – podmiot i przedmiot oddziaływań edukacyjnych uzasadniona jest antropologicznie i aksjologicznie, co nie dewaloryzuje jego godności osobowej i nie umniejsza znaczenia relacji partnerskiej. Relacja ta stawia jednakże wy-

magania wiążące się z koniecznością nieustannego podejmowania odpowiedzialności przede wszystkim za siebie, za swój czyn, za jego skutki oddziałujące na drugiego człowieka, który także znajduje się w polu odpowiedzialności. Relacja partnerska pojmowana w kategoriach podmiotowości spełnia określone funkcje dydaktyczne, wychowawcze, profilaktyczne, opiekuńcze oraz kulturowe. Jest nośnikiem takich wartości, jak: sprawiedliwość, wolność, równość, solidarność oraz miłość społeczna. Umożliwia budowanie wspólnoty osób współdecydujących o procesie nauczania i wychowania wydobywającego znaczenia triady Dobra, Prawdy i Piękna na drodze rozwijania i doskonalenia zainteresowań i umiejętności.

Biorąc powyższe pod uwagę, można stwierdzić, że partnerstwo i podmiotowość stanowią nierozzerwalne składniki procesu edukacyjnego i w sposób szczególny winny być uwzględniane w przypadku dziecka zagrożonego niedostosowaniem społecznym oraz ucznia o specjalnych potrzebach edukacyjnych. W głównej mierze wobec tych grup ważne staje się odpowiednie zastosowanie profilaktyki skierowanej na zapobieganie niepowodzeniom szkolnym, której fundamentem jest podmiotowo-partnerskie podejście do dziecka. W wymiarze podmiotowego i partnerskiego traktowania ucznia na znaczeniu zyskuje uznanie prawa dziecka do błędów i idea wspierania go poprzez dawanie drugiej szansy, jak też stosowanie strategii naprawiania błędów bądź strategii towarzyszenia mu w niesieniu konsekwencji popełnionego czynu. Istotnym aspektem sprzyjającym budowaniu wspólnoty szkolnej opartej na partnerstwie i podmiotowości staje się wspieranie jej przez rodziców, których rola w procesie edukacyjnym jest niezastąpiona, tak jak ma to miejsce w publicznych i niepublicznych przedszkolach montessoriańskich.

Oddając niniejszy numer czasopisma w ręce czytelników, mamy nadzieję, że poprzez z jednej strony szerokie podejście do tematu, z drugiej zaś praktyczne wskazówki podmiotowego traktowania ucznia jako partnera w edukacji przyczyni się on do pogłębienia wiedzy o tym ważnym aspekcie edukacji i ukaże rozbudowany wachlarz zastosowania w codziennym życiu szkoły.

Magdalena Ciechowska

Maria Szymańska

Akademia Ignatianum w Krakowie

Introduction

It is a great pleasure to present the jubilee issue of the Journal – *Elementary Education in Theory and Practice* to its Readers. For ten years, *Elementary Education in Theory and Practice* has marked its presence both in science as well as in Polish and international practice. Therefore, this occasion calls for gratitude to be expressed to those who have performed remarkable roles in the dissemination and development of the Journal. A special debt of gratitude is directed to Professor Jolanta Karbowniczek – Editor in Chief, who founded the Journal, and Dr Barbara Surma – Deputy Editor (now Editor in Chief). Thanks to the efforts of all of the Editorial Board in raising the Journal's quality, together with the authors of its articles, it is now accorded the 9 points due to indexed journals on the list of the Ministry of Science and Higher Education.

This issue is devoted to analyzing and interpreting the matter of subjectivity, the teacher's subjective approach to a student, the student's approach to the teacher, the teacher approach to parents or caregivers, and other educational subjects. The subject matter seems inseparable from the notion and concept of partnership.

Subjectivity shapes partnership in a personal dimension; it determines the domain of interpersonal dialogue. The dialogue becomes an educational one as it is conducted in the educational area. It takes place in a concrete period of time and space and the dialogue space covers the internal and external personal dimension, as reflected in a person's acts of doing. This becomes the key to understanding the sense of treating participants of the educational process as subjects rather than objects. This attitude to them includes perfecting man's personal qualities at every stage of his development and on every educational stage, something which is now considered in reference to the object mastering. Such an attitude, seen as a surface antinomy: pupil (child) – subject, and, at the same time, an object of the influence of educational activities, is justified

anthropologically and axiologically. It neither devalues his/her personal dignity nor lowers the meaning of a partner relationship. However, this relationship demands constant responsibility, first, for himself/herself, then for their own act of doing and its consequences that are transposed on the other man who is also present in the responsibility field.

The partner relationship seen in the category of subjectivity performs concrete functions: didactic, upbringing, preventive, caring, and cultural ones. It bears values such as justice, freedom, equality, solidarity, and social love. This enables the construction of the community of persons co-deciding the teaching and upbringing process that exposes the meaning of triad: Good, Truth, and Beauty on the way of developing and mastering interests and skills.

Taking into consideration all of the matters depicted above, one can state that partnership and subjectivity are inseparable components of the educational process and should be particularly comprised in case of the child in threat, and the pupil with special educational needs. These groups of students should have access to an appropriate prevention program directed at school failures. The prevention activities should be based on a subjective-partner approach to the child. This term encompasses the acknowledgment of the child's right to make mistakes, the support given to him/her as a second chance, the use of the mending the mistake strategy, or the strategy of accompanying the child in bearing the consequences of the act, gains its meaning. The crucial aspect that fosters building the school community which is grounded in partnership and subjectivity is the support given to it by parents and caregivers, whose role in the educational process is irreplaceable, as it takes place in state and public Montessori kindergartens.

In conclusion, and leaving this journal in the safe hands of its readers, we hope that this broad approach to the matters presented in this issue, together with the practical tips regarding the subjective treatment of pupils as partners in education, will foster a deeper knowledge of this valid educational aspect and present the full scope of its applications in everyday school life.